

HENDEK KADIN AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2023/39

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 21.09.2023 tarih ve 2023/772 sayılı kararında oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	2
A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler.....	2
B. Kurum Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	4
A. Fiziksel Koşullar	4
B. Yönetim ve Personelin Tutumu	6
C. Sağlık, Psiko-Sosyal Servis	7
Ç. Beslenme.....	8
D. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler.....	10
E. Dış Dünya ile İletişim	13
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	14
A. Değerlendirme	14
B. Tavsiyeler.....	15
1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler	15

KISALTMALAR

ÇÖZGER	: Çocuklar için Özel Gereksinim
m²	: metrekare
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
ÖSYM	: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi
RAM	: Rehberlik Araştırma Merkezi
SEGBİS	: Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'ın 1'inci maddesine göre Protokol'ün amacı; *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı hükmü uyarınca, OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden yoksun bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

5. Anılan görevin icrası kapsamında, 24/11/2022 tarihinde Hendek Açık Ceza İnfaz Kurumuna¹ *habersiz* bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu Üyesi ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ..., ..., ... ile Kurumumuzun talebi doğrultusunda Sakarya Valiliği tarafından görevlendirilen bir doktor ve bir psikolog yer almıştır.

6. Ziyaret, İdare ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede; TİHEK Heyeti tarafından; UÖM, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdareden Kurum

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

hakkında güncel bilgiler, Kurumun mevcut durumu, mahpusların² sayısı ve sınıflandırmalarına ilişkin bilgiler alınmıştır. İdare ile yapılan görüşmenin ardından Ziyaret Heyeti, atölyelerin bulunduğu alan, sağlık servisi, kütüphane, kamera odası, çamaşırhane, kantin, açık görüş alanı, yemekhane, mutfak ve odalarda incelemelerde bulunmuştur. İdareden edinilen mahpusların yerleşim planına ilişkin belge üzerinden, İdarenin dahli olmadan özellikle farklı suç türlerinden mahpusların bulunduğu odalar seçilerek buradaki mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve mahpusların tutuldukları ortam yerinde gözlemlenmiştir. Heyet üyeleri tarafından görüşme gerçekleştirilen mahpuslara TİHEK hakkında genel bilgi verilmiş, ziyaretin amacı ve kapsamı belirtilmiş, gizliliğe riayet edilerek rapor hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Görüşmeler sırasında infaz ve koruma memurları ile diğer idari personelden herhangi biri görüşme yapılan bölümlere alınmamıştır. Ziyaret bitiminde İdare ile son bir toplantı yapılmış; ilk tespit ve gözlemler ile acil olduğu değerlendirilen hususlar paylaşılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili kurumlarla paylaşılarak tavsiyelerin takip edileceği ve takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş, ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

7. Bu rapor, 18/1/2022 tarihli ve 2022/43 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık Makamının 11/11/2022 tarihli ve 15783 sayılı oluruna istinaden 24/11/2022 tarihinde Hendek Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

8. Kurum binası, Sakarya'nın Hendek ilçesinde olup şehir merkezine beş kilometre mesafede bulunmaktadır. Daha önce kız yurdu olarak kullanılan binada hizmet veren Kurum 2017 yılında faaliyete geçmiştir.

9. Kurum yerleşkesi, 97.150 m² açık alan ve 20.400 m² kapalı alana sahiptir. Kurum kampüsüne ilk girişte iki adet idari bina, iki adet lojman binası bulunmaktadır. İç tarafa üç binanın A, B ve C Blok olarak isimlendirildiği görülmüştür. A Blokta mahpusların koğuşlarının bulunduğu, derslik revir ve atölyelerin yer aldığı, B Blokun kapasitenin düşük olması sebebi ile

² Bu raporda kullanılan "mahpus" sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmektedir.

kullanılmadığı, C Bloкта ise sadece kuaför atölyesinin aktif olarak faaliyet gösterdiği gözlemlenmiştir.

10. Kurum kapasitesi 1260 kişidir. Kurumda her biri 10 kişilik kapasiteye sahip olan 39 m² büyüklüğünde 126 koğuş bulunmaktadır. Kurumda ortak alanlar; 6 adet derslik, 1 revir, 4 müşahede odası, 1 açık görüş alanı, 10 atölye ve 1 voleybol sahasından teşekkül etmektedir.

11. Kurumda görüşler için tahsis edilen alanda hem açık görüşler hem de avukat görüşleri yapılmaktadır. Kurumda doku hasarı ve travma önleyici oda³ ve aile görüş odası bulunmamaktadır.

B. Kurum Personeli

12. Kurumda toplam 115 personel görev yapmaktadır. Personelin ünvan ve sayılarına göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

ÜN VAN	SAYI
Kurum Müdürü	1
Kurum 2. Müdürü	2
İdare Memuru	2
Sayman	1
Öğretmen	1
Psikolog	1
İnfaz ve Koruma Başmemuru	2
Katip	3
Bilgisayar İşletmeni	1
Aşçı	1
Kaloriferci	1
İnşaat Teknisyeni	1
Elektronik Teknisyeni	1
Elektrik Teknisyeni	1
Sağlık Memuru	3
Şoför	7

³ Mahpusların, personele veya farklı bir kişiye bedensel zarar vermesini önlemek, intihara meyilli olanların güvenliklerini sağlamak gibi amaçlarla kısa süreli kullanılan ve tehlike oluşturan durumlara karşı özel olarak hazırlanmış oda. Yumuşak oda ve süngerli oda olarak da bilinmektedir.

Hizmetli	1
İnfaz ve Koruma Memuru	85
TOPLAM	115

13. Kurumda görev yapan personelin, Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezlerince verilen hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlere katıldığı, Aday Memurluk Eğitimi kapsamında insan hakları, işkence ve kötü muamele yasağı ile hassas gruplara yaklaşım konularında eğitim aldığı bilgisi paylaşılmıştır.

14. Kurumda vardiya personeli çalışma sistemi, vardiya şoför çalışma sistemi, gündüz personeli çalışma sistemi olmak üzere üç tip çalışma modelinin uygulandığı; gündüz çalışan personelin 08:30-17:30, şoför çalışma saatlerinin 24-72, vardiya personelinin çalışma saatlerinin 08:30-20:30/20:30-08:30 şeklinde uygulandığı aktarılmıştır.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

15. Ziyaret tarihinde Kurumda 132 mahpus bulunmakta olup bu mahpuslardan 21'i yabancı ülke vatandaşıdır. (2 Güney Afrika vatandaşı, 1 Tanzanya vatandaşı, 1 Hollanda vatandaşı, 2 Nijerya vatandaşı, 1 Venezuela vatandaşı, 2 Bulgaristan vatandaşı, 2 Özbekistan vatandaşı, 3 Türkmenistan vatandaşı, 1 Rus vatandaşı, 1 Filipin vatandaşı, 2 Fas vatandaşı, 2 Kolombiya vatandaşı, 1 Azerbaycan vatandaşı)

16. Ziyaret tarihi itibariyle Kurumda annesi yanında kalan çocuk sayısı altıdır.

17. Kurumda engelli mahpus, çocuk mahpus ve tutuklu bulunmamaktadır.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

18. Kurumda bulunan mahpusların, mevcudun az olması sebebi ile A Bloкта bulunan koşullarda tutuldukları görülmüştür. Koşullarda beş adet iki katlı ranzanın bulunduğu, her koşutta beş mahpusun kaldığı görülmüştür.

19. Koşulların gün ışığı aldığı ve ferah olduğu, koğuş zemininin silinebilir yüzey ile kaplı olduğu gözlemlenmiştir.

20. Kurum İdaresi tarafından, çocukların bakımında alan genişliği sağlanması amacıyla anneleri ile kalan çocukların ayrı odalara yerleştirildiği bilgisi verilmiştir. Çocukların bulunduğu odada kullanımlarına özgülenmiş bir adet park yatak bulunduğu görülmüştür.

21. Koğuşların içerisinde bir banyo, bir tuvalet, bir lavabo bulunmaktadır. Banyolarda duş başlığı spiral hortumlarının mahpusların kendine zarar vermesini önleyecek şekilde duvara monte edildiği dışarıda bırakılmadığı gözlemlenmiştir.

22. Kurum bahçesinde; voleybol sahası, spor aletlerinin bulunduğu alan, oyun parkı, sebze ve meyve ekiminin yapıldığı sera alanı ve geniş bir ağaçlık alan yer almaktadır. Bahçenin düzenli ve bakımlı olduğu, ağaç gölgelerinde mahpusların oturabileceği bank ve masaların bulunduğu görülmüştür.

23. Kurumda aktif olarak çalışan 125 güvenlik kamerası bulunmaktadır. Kamera kayıtları Heyet tarafından incelenmiş; bina girişleri, ortak alanlar, koğuş koridorları, mahpusların kullanımına açık olan yemekhaneler, mutfak, iş yurtları atölye üniteleri⁴, bahçe gibi ortak alanların kör nokta kalmayacak şekilde kaydedildiği, koğuş ve tuvaletler ile Kurum personelinin çalıştığı servislerde (psiko-sosyal servis, eğitim ve öğretim servisi, revir) ise mahremiyet gereği kamera olmadığı, kayıtların sistemde geriye dönük olarak saklandığı tespit edilmiştir. Güvenlik kamera kayıtlarının; mutfak ve atölyelerde 45 gün, idari binada 63 gün, dış nizamiyede 55 gün, bloklarda ise 24-27 gün geriye dönük olarak tutulduğu belirtilmiştir.

24. Isınma, doğalgaz yakıtı kullanılan merkezi sistem ile sağlanmaktadır. Odalarda ve koridorlarda yeterli büyüklükte ve sayıda kalorifer peteği bulunduğu görülmüştür. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde de ısınma ile ilgili herhangi bir sorun yaşanmadığı belirtilmiştir.

25. Kurumda bulunan mahpuslara, mevsim şartlarına uygun olarak battaniye, nevresim, yastık vb. malzemelerin verildiği bilgisi edinilmiştir. Konuya dair mahpuslardan bir şikayet alınmamıştır.

26. Kurumun su ihtiyacının şebeke suyundan sağlanmakta olduğu, depo suyunun kullanılmadığı, şebeke suyundan alınan örneklerin İlçe Sağlık Müdürlüğü tarafından üç aylık periyotlarla düzenli olarak analizinin yapıldığı, analiz raporlarının Kurum revir dosyalarında

⁴ 4 Nolu Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatlanması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 79'uncu maddesi: "İşyurtları, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde aşağıda belirtilen amaçları gerçekleştirmek amacıyla oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerdir:

a) Hükümlü ve tutukluların meslek ve sanatlarını koruyup geliştirmek.

b) Hükümlü ve tutuklulara bir meslek ve sanat öğretmek.

c) Ünitelerde üretilen ekonomik değerleri pazarlamak."

tutulduğu bilgisi edinilmiştir. Heyet tarafından analiz raporları incelenmiş analizin düzenli periyotlarla yapıldığı ve sonuçlarının normal olduğu görülmüştür.

27. İdare tarafından koğuşlarda suya doğrudan erişimin olduğu, suyun kullanımına ilişkin herhangi bir kota uygulamasının bulunmadığı, temiz suya erişimin yirmi dört saat sağlandığı belirtilmiştir. Bu durum mahpuslarca da teyit edilmiştir. Bununla birlikte mahpuslarla yapılan görüşmelerde; sıcak suyun pazartesi, çarşamba, cuma ve pazar günleri sabah 07:00-8:00 ve akşam 18:30-20:30 saatleri arasında verildiği ve bu sürenin yeterli olmadığı ifade edilmiştir.

28. Kurum İdaresi tarafından mahpusların kantinden temin ettikleri malzemeler ile kaldıkları odaların temizliğini yaptıkları belirtilmiştir.

29. Kurumda on adet çamaşır makinesi, bir adet kurutma makinesi bulunduğu görülmüştür. İdare tarafından mahpusların her koğuş için belirlenen günde çamaşırlarını yıkadıkları bilgisi verilmiştir. Mahpuslar ile yapılan görüşmelerde; hafta içi her gün on lira yıkama ve on lira kurutma ücreti karşılığında çamaşırlarını yıkayıp kurutabildikleri, hafta sonu çalışan mahpusların ise ücretsiz olarak çamaşırlarını yıkayıp kurutabildikleri belirtilmiştir. Mahpusların ayrıca koğuşların koridorunda da çamaşırlarını kurutabildiği görülmüştür.

30. Kurumda, mahpusların ihtiyaçlarını karşılayabileceği bir kantin bulunmaktadır. Kantinde gıdaların saklama koşullarına uygun olarak muhafaza edildiği, incelenen ürünler arasında son kullanma tarihi geçen ürün olmadığı görülmüştür. Mahpuslar ile yapılan görüşmelerde kantinden faydalanabildikleri, ürün çeşitliliğinin yeterli olduğu, fiyatların ise pahalı olduğu belirtilmiştir. Heyet tarafından yapılan incelemede, birden fazla marka ve türde ürün getirilerek çeşitliliğin sağlandığı, ürün fiyatlarının piyasa fiyatları ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

B. Yönetim ve Personelin Tutumu

31. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; kendilerine karşı işkence ya da kötü muamele konusu olabilecek herhangi bir davranış uygulanmadığını, kendilerine yönelik tutum ve davranışlardan memnun oldukları ifade edilmiştir. Ayrıca çocukları ile kalan mahpuslar, İdarenin çocuklar ile ilgili hususlarda hassas bir yaklaşım sergilediğini belirtmişlerdir.

32. Heyet tarafından mahpusların talep ve şikâyetlerine ilişkin dilekçe usulü hakkında bilgi talep edilmiştir. Kurum İdaresi, mahpusların vermiş olduğu dilekçelerin başmemur ve nöbetçi müdürün kaşe ve imzasından sonra ilgili birimlere dağıtıldığını ve dilekçenin akıbeti

hakkında mahpusların sözlü olarak bilgilendirildiğini, talep olması halinde dilekçe çıkış numarası verildiğini iletmiştir.

33. Kuruma kabul işlemlerinin yapıldığı bölümde üç adet arama kabini bulunmaktadır. İdare tarafından Kuruma kabul işlemlerinin Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfaz Hakkında Yönetmelik'in 55'inci maddesi gereğince yapıldığı, üst araması sırasında mahpusa tek kullanımlık önlük verildiği ifade edilmiştir. Tek kullanımlık önlükler Heyet tarafından incelenmiş olup önlüklerin Kuruma kabul işlemlerinin ilgili mevzuata uygun yapılmasını sağlayacak biçimde olduğu görülmüştür.

34. Kabul işlemleri sırasında Kurumda uyulması gereken kurallara dair bir formun mahpusa imzalatıldığı belirtilmiştir. Formun Türkçe, İngilizce ve Arapça olmak üzere üç dilde olduğu görülmüştür.

C. Sağlık, Psiko-Sosyal Servis

35. Kurumda İlçe Sağlık Müdürlüğünden görevlendirme ile gelen bir aile hekimi ve üç sağlık memuru görev yapmaktadır. Aile hekiminin haftada iki yarım gün hasta kabul ettiği, diğer günlerde herhangi bir acil müdahale gereken durum olursa 112 Acil Çağrı Merkezinin arandığı ifade edilmiştir.

36. Mahpuslar tarafından, aile hekiminin haftada iki yarım gün görevlendirilmesi sebebi ile haftanın diğer günleri muayene olamadıkları ifade edilmiştir.

37. Sağlık servisinde ilaçların ilaç dolabında saklandığı görülmüştür. Heyet tarafından ilaçların son kullanma tarihi kontrol edilmiş olup son kullanma tarihi geçen ilaca rastlanmamıştır.

38. Mahpusların sağlık kayıtlarının hem fiziki olarak hem de Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'ne (UYAP) sisteminde tutulduğu görülmüştür. Heyet tarafından fiziki ve elektronik ortamda tutulan kayıtlar incelenmiş ve kayıtların usulüne uygun tutulduğu tespit edilmiştir.

39. Kuruma gelen her mahpusun ilk bir hafta içinde verem taramasına gönderildiği, İl Sağlık Müdürlüğü görevlilerinin yılda iki defa Kuruma verem taraması için geldikleri ifade edilmiştir.

40. İş yurtları ve atölyelerde çalışacak mahpusların hastaneye sevk edildiği, bulaşıcı hastalıklara karşı portör muayenesi yapıldığı, uygun olduğu tespit edilen mahpuslara çalışabilir raporu verildiği belirtilmiştir.

41. Yapılan görüşmelerde mahpuslar, hastaneye sevklerinin hızlı yapıldığını, ilaçlarının düzenli olarak temin edildiğini iletmişlerdir.

42. Kurumdaki Psiko-sosyal Serviste iki psikoloğun görev yaptığı bilgisi edinilmiştir. Psiko-sosyal Servis odasında çocuklar için ayrılmış küçük bir oyun alanı olduğu görülmüştür.

43. Kurum psikoloğu ile yapılan görüşmede, mahpusların kuruma girişlerinde kendileri ile ön değerlendirme görüşmesi yapıldığı, daha sonra talep ederlerse bireysel görüşmeler yapıldığı ancak toplu görüşme yapılmadığı, ilgili kayıtların hepsinin UYAP'a işlendiği bilgisi edinilmiştir.

44. Mahpuslar psikologla görüşmede herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını, dilekçe ile görüşme talep ettiklerinde bir-iki gün içerisinde psikolog ile görüşebildiklerini belirtmişlerdir.

Ç. Beslenme

45. Kurumun yemekleri, haftalık yemek listesine göre Kurumda yer alan mutfakta hazırlanmaktadır. Hazırlanan yemekler, mevcuda göre belirlenerek görevli personel eşliğinde mahpuslara dağıtılmaktadır. Kurumda mahpusların yemek yemesi için ayrılan ayrı bir yemekhane bulunmaktadır. Personel için de ayrı bir yemekhane bulunmakta, mahpuslar ile personele aynı yemekler çıkmaktadır.

46. Yemek listesinin Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen günlük iye bedeli göz önünde bulundurularak hazırlandığı, mahpusların içme suyu ihtiyacının ise şebeke suyundan ya da kantinden satın alabildikleri pet şişe sularla giderildiği ifade edilmiştir.

47. Mahpusların çoğu yemek porsiyonlarının yeterli olduğunu ve yemeklerden memnun olduklarını belirtmiş ancak bazı mahpuslar yemeklerin tadının kötü olduğunu, genellikle makarna ve bakliyat ağırlıklı yemek çıktığını, et ve sebze miktarının sınırlı olduğunu belirtmişlerdir. Heyet tarafından dört haftalık yemek listesi kontrol edilmiş çıkan menülerde, tavuk, sebze ve meyve dengesinin gözetildiği görülmüştür.

48. Öte yandan ziyaret tarihinde mahpusların yediği öğle yemeğinden yenilmiş, öğle yemekleri açısından porsiyon miktarlarının yeterli ve doyurucu olduğu, ayrıca yemeğin lezzetli olduğu kanaatine varılmıştır.

49. Heyet tarafından Kurum mutfağında yapılan incelemede yemek menüsünün ve öğünlerin kalorisine ilişkin bilgi talep edilmiş, ilgili personel tarafından yemek menülerinin ambar birimi ve aşçı tarafından belirlendiği Kurumda görevli diyetisyen⁵ ya da gıda mühendisi bulunmadığı bilgisi paylaşılmıştır.

⁵ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 13'üncü maddesinin birinci fıkrası: "Sağlık servisi; kurumda koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini cezaevi tabibinin

50. İnfaz Kurumunda annesi yanında kalan çocuklara durumlarına uygun Bakanlıkça belirlenen iâşe tutarı ölçüsünde gıda verilmektedir.⁶ Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumlarının Personelinin İâşe Yönetmeliği'nin 4'üncü ve 5'inci maddeleri uyarınca; çocuk mahpuslar, annesiyle birlikte kalan çocuklar ile süt emziren mahpus anneler için günlük iâşe bedelinin yüzde elli artırımlı olarak belirlendiği ve bu kapsamda Kurumda hizmet sunulduğu belirtilmiştir. Kurumda on beş gündür çocuk menüsünün de çıkarıldığı ve bu durumdan mahpusların memnun olduğu gözlemlenmiştir. Annesi ile kalan çocuklara yönelik hazırlanan çocuk menüsü uygulaması iyi uygulama örneği olarak değerlendirilmiştir.

51. Kurumda, mahpuslara yönelik Kurum bünyesinde uygulanan ihtiyaç ve yardım sistemidir. Kamu kurum ve kuruluşları, vakıf ve dernekler ile diğer şahıslar ve kurum personeli tarafından yapılan giysi, ayakkabı, bebek maması ve bezi, oyuncak, kişisel temizlik ve bakım ürünleri ile spor ekipmanı vb. bağışların toplandığı ve mahpuslara dağıtımlarının sağlandığı "sosyal market" bulunmaktadır. Bazı mahpuslar tarafından sosyal markette yer alan ürünlerden faydalanılmak istendiği fakat emanet hesabında para bulunması (yüksek miktarda bulunmasa dahi) durumunda faydalanamadıkları belirtilmiştir. İdare ile yapılan son görüşmede de sosyal markette yer alan eşyaların dağıtımında emanet hesabındaki paranın dikkate alındığı teyit edilmiştir.

52. Ziyaret Heyeti tarafından mutfak, kantin, soğuk hava ve kuru bakliyat depoları incelenmiş, bu alanların temiz olduğu, ürünlerin saklama koşullarına uygun bir şekilde muhafaza edildiği görülmüştür.

53. Yapılan incelemede yemek numunelerinin mevzuata⁷ uygun olarak 72 saat boyunca saklandığı ve önceki günlere ait yemek numunelerinin de mutfakta bulunduğu görülmüştür.

başkanlığında yerine getiren servistir. Sağlık servisinde; cezaevi tabibi, dış tabibi, eczacı, veteriner, diyetisyen, sağlık memuru, hemşire ve hayvan sağlık memuru görev yapar."

⁶ Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumlarının Personelinin İâşe Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinin son fıkrası: "Çocuk hükümlü ve tutuklular ile kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklara, süt emziren anneler ve hamilelere durumlarına uygun ve Bakanlıkça belirlenen tutarda gıda verilir."; 5'inci maddesi: "Günlük iâşe miktarı, Sağlık Bakanlığı ile birlikte belirlenen günlük kalori ihtiyacı ve bütçe imkânları da değerlendirilerek saptanan tutardır."

⁷ Gıda Güvenliği ve Kalitesinin Denetimi ve Kontrolüne Dair Yönetmelik'in 8'inci maddesinin (1) bendi: "Kamu-özel kurum ve kuruluşları ile mahallinde üretilerek toplu tüketime sunan işyerleri ve yemek fabrikaları, ürettiği yemek partisinin her çeşidinden alınan bir örneği 72 saat uygun koşullarda saklamakla yükümlüdür."

D. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler

54. Kurumda Eğitim Servisi; “Eğitim Birimi” ve “Kütüphane ve Manevi Rehberlik Birimi” olarak ayrılmaktadır. Eğitim Biriminde bir öğretmen, bir infaz ve koruma memuru bulunmaktadır. Kütüphanede bir kütüphane görevlisi bulunmaktadır. Kurumda verilen kurslarda Halk Eğitimde görevli olan iki okuma yazma kurs öğretmeni, bir resim kursu öğretmeni hizmet vermektedir. Manevi Rehberlik Biriminde ise iki vaize ve bir infaz ve koruma memuru hizmet vermektedir. Çalışma saatleri gündüz mesai saati modeli olan 08:30–17:30 arasındadır.

55. Kurum Kütüphanesinde toplam 4153 kitap bulunmakta, mahpuslar gün içinde saat 17:30’a kadar kütüphaneden faydalanabilmekte, kitapları kütüphaneye gelerek kendileri seçebilmektedir. Son bir yıl içerisinde Kurumda bulunan kütüphaneden yaklaşık 300 mahpus faydalanmıştır.

56. İdare tarafından, kütüphaneden mahpuslara on beş günde bir beş kitap alma hakkının tanındığı, ayrıca mahpusların İlçe Halk Kütüphanesinden de kitap talep edebildikleri, eğitsel ve dini içerikli kitaplara erişimde herhangi bir sınırlama olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca İlçe Halk Kütüphanesinde 24000’e yakın kitap bulunduğu bilgisi verilmiştir.

57. Yabancı mahpuslarla yapılan görüşmelerde, kütüphanede farklı dillerdeki yayınların sayısının artırılması talep edilmiştir. Heyet tarafından kütüphanede kayıtlı kitapların listesi incelendiğinde farklı dillerde yayınların Türkçe yayınlara göre oldukça az olduğu (4135 yayın içerisinde 47 yayın yabancı dildedir.) tespit edilmiştir.

58. Mahpusların gazete ve dergiye erişimlerinin ilgili mevzuata uygun olarak⁸ talep halinde ve ücreti mukabilinde sağlandığı bilgisi edinilmiştir. Heyet tarafından yapılan incelemede çeşitli gazetelerin mahpuslar için sağlandığı görülmüştür.

59. Görüşülen mahpuslar lise sınavlarının yüz yüze olarak Kurumda yapıldığını, Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan üniversite sınavları için ise başka bir ceza infaz kurumuna giderek sınavlara katılabildiklerini iletmişlerdir.

60. Kurumda Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerini içeren 1. ve 2. kademe kurslar verilmektedir. Haftada dört gün 09:00-12:00 arası 1. kademe, 14.00-17.00 arası 2. kademe kursları gerçekleştirilmektedir. Eğitim materyallerinin Halk Eğitim Merkezinden ücretsiz gönderildiği, dersleri başarıyla bitiren mahpusların açık öğretime devam ettiği belirtilmiştir.

⁸ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu 62’nci maddesi.

61. Eğitim-öğretime aktif olarak devam eden mahpusların okul kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan protokol kapsamında ücretsiz olarak karşılandığı ifade edilmiştir.

62. Kurumda aktif olarak eğitim öğretime devam eden 40 mahpus bulunmaktadır. Açık Öğretimde 32 (Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Ortaokulu öğrencileri dâhil), 2. Kademe Okuma Yazma Kursunda 6, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi'nde 1, Açık Öğretim Fakültesi'nde 1 mahpus kayıtlıdır.

63. Kurumdaki kreşin kapalı olduğu görülmüştür. İdare, sel baskını sonrası kreşin zarar görmesi üzerine sınıfı kapattıklarını, çocukların gün içinde Kurum dışındaki kreş ve anaokullarına araçlarla götürülüp getirildiğini belirtmiştir. Çocuklu mahpuslarla yapılan görüşmelerde; altı çocuktan sadece birinin aktif olarak Kurum dışında bir kreşe gittiği, diğer çocuklar için uygun bir kreş ayarlanmaya çalışıldığı ifade edilmiştir. Annelerden bazıları Kurum dışı kreş uygulamasından memnun olsalar da bazıları Kurum içindeki eski kreşin açılmasını talep etmiştir. Ziyaretin tamamlanmasını müteakip İdare ile yapılan görüşmede Kurumun tekrar kreş açılmasına yönelik projesinin olduğu bilgisi verilmiştir. Ziyaret sonrasında kreş açılmasına yönelik gelişmeler hakkında Kurumdan bilgi talep edilmiş, Kurum idaresi tarafından projenin hayata geçme süreci devam ettiğinden bu dönemde çocukların kreş imkânından faydalanmasını sağlamak adına Kurum içerisinde kreş olarak kullanılmak üzere bir alan tesis edildiği ayrıca annelerin talep etmesi halinde çocukların Kurum dışındaki kreşe devam etmesi hususunda da Kurum olarak destek verildiği bilgisi verilmiştir.

64. Ziyaret esnasında mahpus ..., çocuğunun rahatsızlığının bulunduğunu ve tedavi olamadığını bu sebeple eğitim hizmetinden faydalanamadığını ifade etmiştir. Heyet tarafından çocuk ...'in sağlık verilerine ilişkin dosyası incelenmiş, ilgili personelden çocuk hakkındaki bilgiler talep edilmiş ve yaşanan sorunların sebebi araştırılmıştır. Edinilen bilgiler neticesinde; ...'in çocuk nörolojisi ve göz hastalıkları tarafından muayenesinin yapıldığı ve hakkında hazırlanan Çocuklar İçin Özel Gereksinim (ÇÖZGER) Raporu'nda rehabilitasyon tedavisi alması gerektiğinin tespit edildiği, fakat Kurumun bulunduğu bölgedeki rehabilitasyon merkezinden randevu talep edebilmesi için ikametgah adresinin Kurum adresine taşınmasının gerekli olduğu belirtilmiş ve çocuğun babası tarafından İstanbul adresinden ikametgahının taşınmasına yönelik işlemlerin gerçekleştirilemediği anlaşılmıştır. Ziyaretin tamamlanması ve çocuğa ilişkin bilgi ve belgelerin ilgili servislerden alınmasını müteakip Kurum İdaresi ile çocuğun sağlık ve eğitim hizmetlerine erişimine ilişkin görüşmeler gerçekleştirilmiş ve bu

hususun Kurumumuz tarafından takip edileceği⁹ ve kurumlar arası iş birliği ile çözülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Kurum İdaresi tarafından sağlanan destek ile 03/12/2022 tarihinde İstanbul Anadolu Sulh Hukuk Hakimliğinden yetki izni alınarak ikametgah sorunu çözüme kavuşturulmuş ve 15/12/2022 tarihinde Akyazı Rehberlik ve Araştırma Merkezinde çocuğun muayenesi sağlanmıştır. ... hakkında Rehberlik Araştırma Merkezi Raporu 19/12/2022 tarihinde düzenlenerek Rehabilitasyon Merkezine gönderilmiş ve rehabilitasyon programına başlanmıştır.

65. Sportif faaliyetler için Kurum bahçesinde bir voleybol sahası ve spor aletlerinin bulunduğu bir alan yer almaktadır. Ayrıca annesi yanında kalan çocuklar için bahçede bir oyun parkı bulunmaktadır. Çocuklu mahpuslar, yağmurlu ve soğuk günlerde çocuklar dışarıya çıkamadığı için Kurum içinde oyun alanı açılmasını istediklerini iletmişlerdir.

66. Belirli aralıklarla iyi hallilere öncelik verilerek 20-25 kişilik gruplar halinde voleybol ve badminton turnuvası yapıldığı ve düzenli olarak sinema etkinliği düzenlendiği mahpuslarla yapılan görüşmelerde ifade edilmiştir.

67. Kurumda belirli aralıklarla “İş Sağlığı ve Güvenliği” kursu açıldığı, ziyaret tarihinde fiilen devam eden “Resim ve Okuma-Yazma” kursu olduğu belirtilmiştir.

68. Heyet tarafından Kurumda görevli vaize ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmede; Manevi Rehberlik Biriminde vaizelerle görüşmek isteyen mahpusların sözlü olarak ya da dilekçe ile talep ettiklerinde bireysel görüşme gerçekleştirebildiği, bireysel görüşmeler dışında hafta içi her gün talep eden mahpuslarla toplu görüşme yapıldığı ifade edilmiştir.

69. Ziyaret tarihinde İş Yurtları uygulaması kapsamında tekstil atölyesi, deri atölyesi, kuaför, çilek serası ve fındık bahçesinin aktif olarak kullanıldığı görülmüştür. Takı tasarım atölyesi ve resim atölyesinin ise aktif olmadığı, resim kursunun yeni açıldığı, atölyenin de tekrar aktif kullanılacağı belirtilmiştir.

70. Deri ve tekstil atölyelerinde ve mutfakta iş güvenliğine dair uyarıların asılı olduğu görülmüştür.

71. Kuaförde çalışan mahpuslar ile yapılan görüşmede; çalışma koşullarının iyi olduğu, kuaförün hafta içi her gün açık, hafta sonu ise kapalı olduğu, mahpuslardan birinin Halk

⁹ Ziyaret tamamlandıktan sonra devam eden süreçte çocuk hakkında gelişmelerin takip edilmesi amacıyla 22/12/2022 tarihli yazı ile Hendek Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne anne ve çocuğu hakkındaki psiko-sosyal servis, eğitim servisi ve sağlık servisinden almış oldukları hizmetleri gösterir belgelerin Kurumumuza iletilmesi talep edilmiştir. Ayrıca Kurum Müdürü ile telefon görüşmesi ile iletişim sağlanarak çocuğun sağlık ve eğitim hizmetlerine erişimi ve ikametgâh adresinin taşınıp taşınmadığına dair bilgi alınmış ve ziyaret esnasında karşılaşılan sorunların çözümü amacıyla süreç Kurumumuz tarafından yakından takip edilmiştir.

Eğitim Merkezi tarafından verilen berberlik kursuna gittiği ve ustalık belgesini alacağı, ücretlerinin düzenli olarak yatırıldığı bilgisi edinilmiştir.

72. Mahpusların çalışma ücretlerini mevzuata uygun olarak puantaj usulüne¹⁰ göre aldıkları belirtilmiştir.

73. İş yurtları ve atölyelerde çalışan mahpuslara iş sağlığı ve güvenliği hakkında hem sözlü hem de yazılı bilgilendirme yapıldığı, ayrıca mahpuslara iş sağlığı ve güvenliği hakkında belirli periyotlarda eğitim verildiği bilgisi edinilmiştir.

74. İş yurtlarında çalışan mahpuslarla yapılan görüşmelerde genel olarak mahpuslar çalışma saatlerinin uygun olduğu, sigortalarının yapılması ve ücretlerinin yatırılması konusunda herhangi bir sorun yaşanılmadığı, mola sürelerinin de yeterli olduğu, iş yurtlarında sunulan imkânlar sayesinde meslek edinmelerinden memnuniyet duyulduğu iletilmiştir.

E. Dış Dünya ile İletişim

75. Kurumda 80 adet ankesörlü telefon bulunmaktadır. İdare tarafından mahpusların ankesörlü telefonlardan, sayı ve sürede herhangi bir sınırlama olmaksızın yararlanabildiği belirtilmiştir.¹¹ Yapılan görüşmelerde mahpuslar, herhangi bir sınırlama olmadan telefon görüşmesi yapabildiklerini iletilmişlerdir. Ziyaret sırasında, mahpusların yalnız olarak telefon görüşmesi yaptıkları, infaz ve koruma memurlarının yapılan görüşmeleri duyamayacak uzaklıkta durduğu görülmüştür. Heyet tarafından yapılan kontrollerde ankesörlü telefonların çalışır vaziyette olduğu tespit edilmiştir.

76. Kurumda 1 adet Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) odası bulunmaktadır. Heyet tarafından yapılan izleme faaliyetinde SEGBİS odasının kapısının bulunmadığı, perde ile bölünmüş olduğu ve ses yalıtımının sağlanmadığı görülmüştür.

¹⁰ Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu ve İşyurtlarının İdare ve İhale Yönetmeliği'nin 22'nci maddesinin dokuzuncu fıkrası: "Ücretin tahakkukunda, günlük olarak tutulacak puantaj cetveli esas alınır. Puantaj cetvelinde çalışmanın yapıldığı tarih, çalıştırılan hükümlünün adı ve soyadı ile imzasına yer verilir. Puantaj cetveli, işveren temsilcisi ile işyurdu veya kurum yetkilisi tarafından görevlendirilecek personel tarafından müştereken, 2 nüsha olarak düzenlenir. Cetvelin bir nüshası işverence, diğer bir nüshası ise işyurdu müdürlüğü veya kurum yetkilisince muhafaza edilir."

¹¹ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 74'üncü maddesinin dördüncü fıkrası madde 74/4: "Açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlüler, ücretli telefonlarla sesli veya görüntülü olarak **serbestçe** görüşme yapabilirler."

77. Kurumda 100 kişilik kapasiteye sahip bir adet açık görüş odası bulunmaktadır. Kurumda, açık görüş hakkının her hafta pazartesi günü 45 dakika olmak üzere ilgili mevzuata¹² uygun bir biçimde gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

78. Kurum İdaresi tarafından açık görüşte ziyaretçi sayısı bakımından en çok altı ziyaretçiye kadar izin verildiği belirtilmiştir. Heyet tarafından açık görüş alanı incelenmiş, bu alanda gelen ziyaretçilerin ve mahpusların kullanımını için yeterli sayıda masa ve sandalyenin yer aldığı görülmüştür.

79. Avukat görüşmelerinin de açık görüş alanında yapıldığı, görüşmelerin mevzuata uygun olarak konuşulanların başkaları tarafından duyulamayacağı, infaz ve koruma memurlarınca görülebileceği şekilde yapıldığı belirtilmiştir. Bununla birlikte Kurumun 1260 kişilik kapasitesi ve Covid-19 izninde olan mahpusların Kurumlarına döneceği göz önünde bulundurulduğunda açık görüş alanının kullanım yoğunluğunun artacağı, bu nedenle avukat görüşü için ilgili mevzuata uygun ayrı bir alanın tahsis edilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.¹³

80. Her katta ortak bir televizyonun bulunduğu görülmüştür. Televizyonda toplam 30 kanal yayınının olduğu, bunlar içinde sinema, müzik, belgesel, haber ve çocuk kanallarının bulunduğu görülmüştür. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, yabancı mahpuslar İngilizce ve Fransızca kanalların da eklenmesini talep etmişlerdir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

81. TİHEK'in UÖM görevi kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek bir iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Bu çerçevede Kurum İdaresi ve genel olarak personelin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık ve kolaylaştırıcı tutumları memnuniyetle karşılanmıştır.

¹² 17.06.2005 tarihli Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in 18'inci maddesinin beşinci fıkrası: "Çocuk kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklu çocuklar ile açık ceza infaz kurumları ve çocuk eğitimevlerinde kalan hükümlüler görüşlerini her zaman açık görüş şeklinde yapar." hükmü gereğince açık ceza infaz kurumlarında kapalı görüş yapılmamaktadır.

¹³ Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi, AİÖK Standartları, CPT/Inf (2002) 15, para.41: "...Avukata erişim hakkı, avukatla özel konuşma hakkını da içermelidir." Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in 20'nci maddesi: "Hükümlü ile avukatı, meslek kimliğinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak; güvenlik nedeniyle görülebileceği bir biçimde, açık görüş usulüne uygun olarak görüştürülür."

82. Kurum İdaresi tarafından ... hakkında yürütülen süreç ve anne ...'in psiko-sosyal servis tarafından hazırlanan raporunda yer alan durumu göz önünde bulundurulduğunda; Kurum Müdürü ve Kurum personeli tarafından çocuğun sağlık ve eğitim hakkından yeteri kadar yararlanabilmesi için hassasiyet gösterildiği ve konunun çözüme kavuşturulması adına çaba sarf edildiği gözlemlenmiştir. Ziyaret tarihinde konuya ilişkin Kurumumuzun görüş ve önerilerinin dikkate alınması, süreç hakkında Kurumumuzun bilgilendirilmesi ve nihayetinde ...'e rehabilitasyona başlama imkânının sağlanmasına vesile olunması hususunda İdarenin çabası takdirle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

83. Kurumda kadrolu doktor bulunmaması ve Kurum kapasitesinin fazla olması sebebi ile İl Sağlık Müdürlüğüne görevlendirilen aile hekiminin haftada iki yarım gün çalışmasının yeterli olmayacağı değerlendirilmesiyle sağlık hizmetlerinin aksamaması için Kurumda tüm gün hizmet vermesinin sağlanması,

84. Sosyal markette bulunan ürünlerden, Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'te¹⁴ 2023 yılında yapılan değişiklikler uyarınca emanet hesabında para bulunup bulunmamasına bakılmaksızın annesi yanında kalan çocukların faydalandırılması,

85. Adalet Bakanlığının konuya taraf iki Bakanlık ile (Milli Eğitim Bakanlığı¹⁵ ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı¹⁶) ayrı ayrı imzaladığı protokoller çerçevesinde, annesi yanında

¹⁴ Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik 12'nci maddesi: "... Ceza infaz kurumunda, anasıyla birlikte kalan çocuklar ve süt emziren anaların ihtiyacı için, kurumun güvenliğini tehlikeye düşürmemek koşuluyla cins ve miktarı idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen veya hekim tarafından lüzumlu görülen gıda maddeleri ile biberon, süt pompası, mama ısıtıcısı, mama sandalyesi gibi yeme ve içmede kullanılan araç ve gereçler ile giyim eşyası, çocuk bezi, beşik gibi temel ihtiyaç malzemeleri, metal olmayan ve tehlike arz etmeyen oyuncaklar ile çocuğun gelişimini destekleyen eğitim-öğretim ve kırtasiye malzemelerinin bulundurulmasına izin verilebilir ve bu fıkra kapsamında izin verilen eşyalar ile gıda maddeleri kurum tarafından sağlanır."

¹⁵ Adalet Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı Arasında Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevlerinde Annesinin Yanında Kalan Çocukların Gelişimlerinin Desteklenmesi Hakkında İşbirliği Protokolü'nün 5'inci maddesi: "... Ceza infaz kurumunda annesinin yanında kalan çocukların psiko-sosyal gelişimlerinin desteklenmesi için Adalet Bakanlığına bağlı kurumlardaki hükümlü ve tutukluların 3-5 yaş (36-72 ay) grubundaki çocukları, kapasite ölçüsünde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokulları ve ana sınıflarına, öncelikli olarak ve sıraya alınmaksızın kaydedilir."

¹⁶ Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Arasında Tutuklu, Hükümlü veya Yükümlüler ile Çocuklarının Sosyal Hizmetlerden Yararlandırılması Hakkında İş Birliği Protokolü'nün 6'ncı maddesi: "...

kalan çocukların Kurum dışında okul öncesi eğitim alma imkânı bulunmakla birlikte, söz konusu hizmetin ilgililere “kapasite ölçüsünde yararlandırılması” hükme bağlandığından, mahaldeki kapasitenin sınırlı olması sebebiyle Kurumdaki tüm çocukların bu hizmetten faydalanma imkanı bulunmaması da ihtimal dahilinde olabileceği için, Kurum dışında hizmet almak isteyenlerle Kurum içinde hizmet almak isteyenlerin menfaatlerinin çatışmayacağı bir çözüm için Kurum içinde bir kreşin hizmet vermesi,

86. Ses yalıtımı bulunan ayrı bir SEGBİS odasının kurulması,

87. İş yurtlarında çalışan mahpusların çalışma saatleri ve söz konusu saatlerde oluşacak yoğunluk göz önünde bulundurularak sıcak su verilen gün ve saatlerin daha geniş zaman dilimine yayılması,

88. Aylık yemek menüsünün, porsiyon miktarlarının ve kalori hesaplamalarının bir diyetisyen kontrolünde belirlenmesi,

89. Kurumda tutulan yabancı mahpusların sayısı dikkate alınarak kütüphanede farklı dillerde kitapların sayısının ve çeşitliliğinin artırılması,

90. Kurumda tutulan yabancı mahpusların sayısı dikkate alınarak TV kanallarına İngilizce ve Fransızca kanalların ilave edilmesi,

91. Ses yalıtımının olduğu ve gizlilik kriterinin uygulanabileceği ayrı bir avukat görüşme odasının tahsis edilmesi¹⁷,

hususları tavsiye edilmektedir.

Kurumlarda annesinin yanında kalan 0-6 yaş grubu çocukların psikososyal gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla ücretsiz bakım kontenjanı kapsamında özel kreş ve gündüz bakım hizmetlerinden öncelikli olarak ve sıraya alınmaksızın kapasite ölçüsünde yararlandırılmasını sağlar.”

¹⁷ Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik’in 20’nci maddesi: “Hükümlü ile avukatı, meslek kimliğinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak; güvenlik nedeniyle görülebileceği bir biçimde, açık görüş usulüne uygun olarak görüştürülür.”